

Nowe wzorce formowania rodziny w Polsce
Konferencja FAMWELL
18.06.2013

***Jak zachowania w zakresie formowania i rozwoju rodzin wpływają
na nasze zadowolenie z życia?***

**Anna Baranowska-Rataj
Anna Matysiak**

Institut Statystyki i Demografii SGH

Czy posiadanie rodziny przynosi korzyści?

- Posiadanie partnera:
  - wsparcie emocjonalne i możliwość budowania relacji intymnych (Blanchflower & Oswald 2004, Waite & Joyner 2001, Johnson & Wu 2002)
- Posiadanie dzieci:
  - korzyści emocjonalne, wzrost statusu społecznego, wzmocnienie relacji z krewnymi, poczucie posiadania osiągnięć życiowych (Hoffmann & Hoffmann 1973)
  - zabezpieczenie potrzeb w zaawansowanym wieku (Leibenstein 1957)
  - koszty: wydatki finansowe, koszty utraconych korzyści związane z wycofaniem się z pracy zawodowej w okresie opieki nad dzieckiem, koszty emocjonalne wywołane zwiększonym napięciem czasowym (Pailhe i Solaz 2009) i pojawieniem się ewentualnych konfliktów w związku (Lavee i in 1996).
- wielkość kosztów i korzyści z posiadania dzieci zależy od kolejności urodzenia oraz wieku dziecka (Bulatao 1981) i stanu cywilnego rodziców

Przegląd literatury

- Posiadanie partnera:
  - badania empiryczne potwierdzają pozytywny wpływ posiadania partnera na poczucie szczęścia (Kohler i in. 2005, Clark i in. 2008)
  - rozpad związku obniża poczucie szczęścia (Zimmerman i Easterlin 2006, Gardner i Oswald 2006, Clark i in. 2008)
- Posiadanie dzieci:
  - Wyniki są mniej jednoznaczne, efekty słabsze i zależą od kolejności urodzenia oraz wieku dziecka:
    - pierwsze dziecko ma pozytywny wpływ na poczucie szczęścia, ale kolejne zmniejsza dobrostan rodziców, a przy kolejnym poziomie poczucia szczęścia staje się zbliżony do poziomu obserwowanego u osób bezdzietnych (Kohler i in. 2005)
    - po osiągnięciu przez dziecko wieku 2-3 lat, wychowywanie dziecka obniża zamiast podnosić poczucie szczęścia rodziców (Clark i in. 2008),
    - brak pozytywnego wpływu pierwszego dziecka i negatywny wpływ urodzeń dalszej kolejności na poczucie szczęścia (Clark i Oswald 2002)

Dane i metody analiz

- Dane panelowe z badania panelowego Diagnoza Społeczna 2003–2011
  - osoby w wieku 18-35 w momencie pierwszego wywiadu,
  - osobne modele dla kobiet i mężczyzn
- Pytanie dotyczące poczucia szczęścia:

*Biorąc wszystko razem pod uwagę, jak ocenił(a)by Pan(i) swoje życie w tych dniach
- czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, że jest:*

1– nieszczęśliwy(a),

2 – niezbyt szczęśliwy(a),

3– dosyć szczęśliwy(a),

4– bardzo szczęśliwy(a)

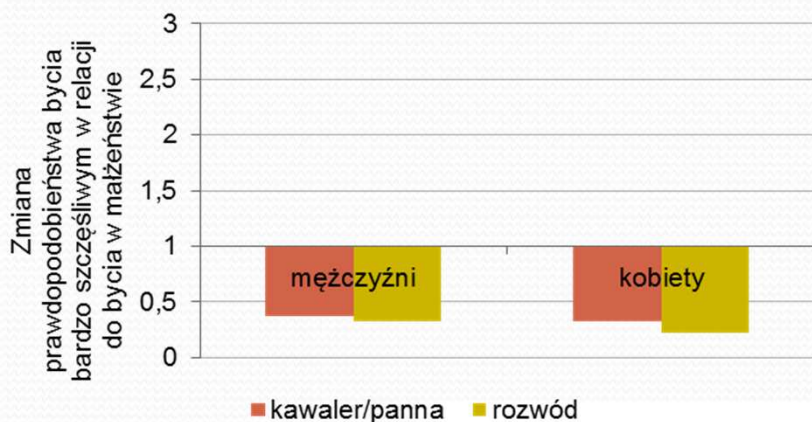
Dane i metody analiz

- **Kluczowe zmienne objaśniające:**
  - stan cywilny
  - liczba dzieci, wiek najmłodszego dziecka
  - zmienne kontrolne: wiek, poziom wykształcenia, sytuacja na rynku pracy danej osoby i (ew.) partnera/partnerki, subiektywna ocena stanu zdrowia, subiektywna ocena dochodów
- **Metody analiz:**
  - ekonometria panelowa: modele regresji uporządkowanej z efektami ustalonymi
  - efekty krańcowe

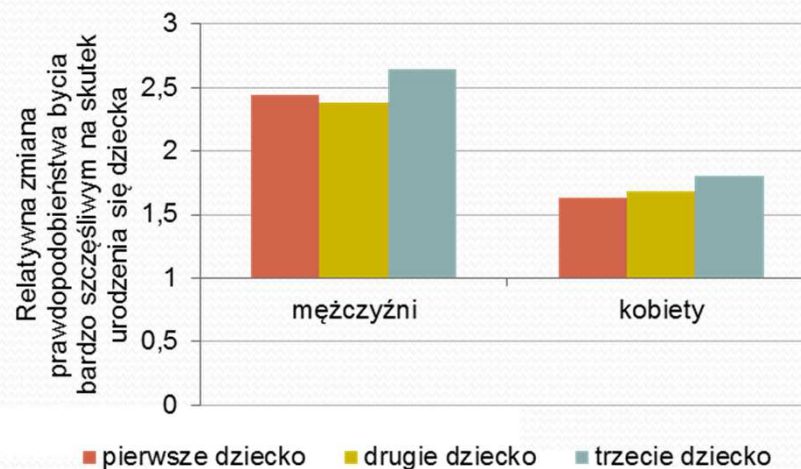

Wyniki analiz

Wpływ braku partnera na prawdopodobieństwo bycia bardzo szczęśliwym(-ą)

Wpływ liczby dzieci na prawdopodobieństwo bycia bardzo szczęśliwym(-ą)

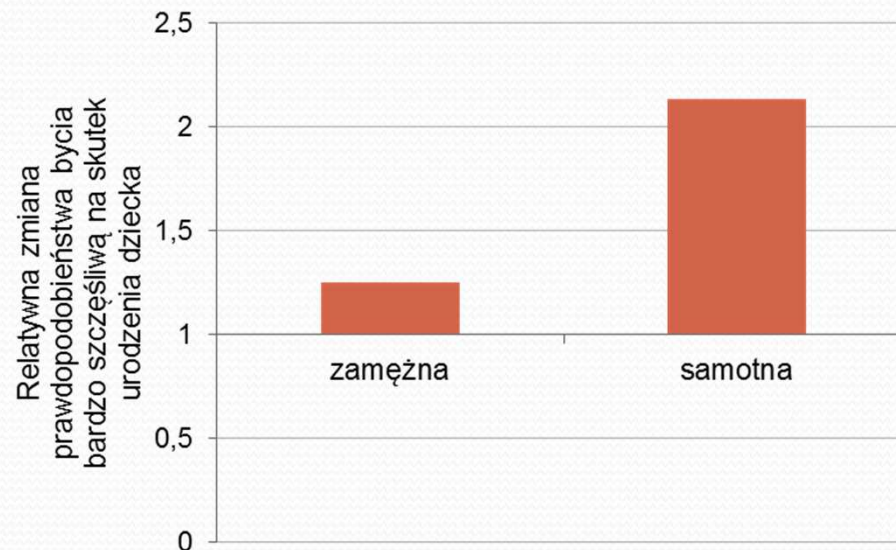
- Relatywna zmiana przewidywanego prawdopodobieństwa wyboru odpowiedzi „bardzo szczęśliwy(a)” przez osobę w wieku 27 lat, z wykształceniem średnim, pracującą, zadowoloną ze swojego stanu zdrowia i sytuacji materialnej, żyjącą w małżeństwie i nie posiadającą dzieci

Wyniki analiz

Wpływ posiadania dzieci na prawdopodobieństwo bycia bardzo szczęśliwą, wg stanu cywilnego

- zmiany przewidywanego prawdopodobieństwa wyboru odpowiedzi „bardzo szczęśliwy(a)” przez osobę w wieku 27 lat, z wykształceniem średnim, pracującą, zadowoloną ze swojego stanu zdrowia i sytuacji materialnej.

Interpretacje

- Analizy na danych jakościowych oprócz szeregu trudności napotykanych przez samotnych rodziców identyfikują także szereg pozytywnych aspektów samotnego rodzicielstwa:
  - Samotne matki otrzymują cenne wsparcie od rodziny, co wzmacnia relacje między nimi a członkami ich rodziny
  - Samotne rodzicielstwo stanowi często bodziec do podjęcia kroków, które w dłuższym okresie mają pozytywny wpływ na życie samotnych matek, np. do zerwania toksycznych związków czy większej ostrożności przy wchodzeniu w kolejne związki
  - Dziecko stanowi obiekt radości i spełnienia
- Podobne wyniki zostały uzyskane przez badaczy w USA i Wielkiej Brytanii (Edin i Kefalas 2005, Coleman i Cater 2006, Duncan 2007, Smithbattle 2000)

Źródło: Baranowska-Rataj, Matysiak i Mynarska (2012)

Wnioski

- zawarcie związku małżeńskiego ma pozytywny wpływ na poczucie szczęścia
- rozpad związku przyczynia się do spadku zadowolenia z życia
- wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia jest mniej jednoznaczny niż wpływ zawarcia związku małżeńskiego:
  - posiadanie dzieci nie obniża poczucia szczęścia, nawet u samotnych matek
  - pozytywny efekt dotyczy przede wszystkim pierwszego dziecka - kolejne urodzenia nie zmieniają już zadowolenia z życia rodziców
- reasumując - posiadanie rodziny podnosi poczucie szczęścia Polek i Polaków, choć kluczowe jest utworzenie rodziny a nie jej wielkość

